

Aan MINISTER

nota

Agenderen Mariene Strategie Deel 1 in RFL t.b.v.
agendering Ministerraad 19 december 2025

TER BESLISSING

Datum
13 november 2025

Onze referentie
IENW/BSK-2025/278241

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Zee

Beslistermijn
08-12-2025

Bijlagen
4

Aanleiding

De Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) verplicht EU-landen met mariene wateren om regelmatig hun Mariene Strategie (MS) bij te werken. Doel van de KRM is om een goede milieutoestand op zee te bereiken, en om duurzaam gebruik (voor o.a. visserij, scheepvaart, zand- en energiewinning) te bevorderen. U heeft de coördinerende verantwoordelijkheid voor deze richtlijn. Inhoudelijk bent u verantwoordelijk voor onderdelen rondom waterkwaliteit, en de staatssecretaris van LVVN voor onderdelen rondom biodiversiteit en habitats. Deze beslisnota is in vergelijkbare vorm aan de staatssecretaris van LVVN voorgelegd.

De Mariene Strategie deel 1 (MS1) beschrijft de goede milieutoestand, beoordeelt de huidige milieutoestand en stelt milieudoelen vast voor het Nederlandse deel van de Noordzee. De Ontwerp MS1 heeft van 3 juni tot en met 14 juli jl. ter inzage gelegen, en de zienswijzen zijn in een reactienota behandeld. Dit leverde geen wezenlijke aanpassingen op. De CFL behandelt het stuk naar verwachting op 2 december, waarna het via de RFL en MR vastgesteld kan worden. U ontvangt daarom de reactienota, de (beperkt) aangepaste MS1 voor agendering in de RFL/MR en de brief om de Kamer hierover te informeren.

Geadviseerd besluit

- Akkoord gaan met de Reactienota Mariene Strategie deel 1 (bijlage 02) en de overeenkomstig aangepaste Mariene Strategie deel 1 (bijlage 03);
- Akkoord gaan met het agenderen van de Reactienota en de Mariene Strategie Deel 1 in de RFL en Ministerraad (bijlage 04), zodat deze definitief kan worden vastgesteld en aan de Europese Commissie kan worden gerapporteerd;
- Akkoord gaan met toezending aan de Tweede Kamer met bijgaande brief (bijlage 05), nadat de Mariene Strategie Deel 1 is vastgesteld in de MR.

Kernpunten

- Omdat de terinzagelegging niet tot wezenlijke aanpassingen heeft geleid, kan de MS1 op basis van het eerdere besluit van de ministerraad op 23 mei jl. nu ook definitief worden vastgesteld.
- De Kamer heeft het onderwerp niet controversieel verklaard; de agendering van de ontwerp MS1 in het Commissiedebat Water van 24 september jl. heeft eveneens niet tot reacties uit de Kamer geleid.
- Verdere doorgeleiding is urgent. Vaststelling van de MS1 op 15 juli 2024 is een Europese juridische verplichting. Wanneer de MS1 in december 2025 in de ministerraad wordt vastgesteld mist Nederland deze deadline met 17 maanden.

- [Internationale relaties](#)

- Naar aanleiding van de zienswijzeprocedure zijn acht zienswijzen ontvangen: van De Visserijbond, de groene NGO's (Stichting de Noordzee, Natuur en Milieu, Vogelbescherming Nederland en het Wereldnatuurfonds gezamenlijk), Stichting Gezondheid op 1, Delta Maritieme Cluster, Stichting Doggerland, Gemeente Texel, Gemeente Goeree Overflakkee, en een particulier.
- De zienswijzen geven geen aanleiding om de tekst van de MS1 wezenlijk te wijzigen (zie toelichting).
- Naar aanleiding van de reactie van de Staatssecretaris van LNVN op de reactienota zijn aanpassingen voorgesteld die hebben te maken met de wens om in meer detail in te gaan op de zienswijzen vanuit de visserijsector.
- De MS1 gaat om het beoordelen van de toestand, en het stellen van milieudoelen en heeft geen directe financiële gevolgen.

Krachtenveld

- Draagvlak in voorgaande Tweede Kamer voor uitvoering bestaande afspraken rondom natuurbescherming cf. motie Kostic¹, en voor natuurherstel cf. motie Grinwis².
- De MS1 bekrachtigt relevante afspraken uit het Noordzeeakkoord.
- Europese Commissie dringt aan op vaststelling met risico van in gebreke gesteld worden.
- De partijen die aan het begin van de zomer een zienswijze hebben ingediend verwachten inmiddels een reactie.
- Ook belanghebbenden betrokken bij de voorbereiding van het KRM Programma van Maatregelen (2028) hebben behoefte aan een vastgestelde MS1, omdat dit programma van de MS1 wordt afgeleid.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Gemarkeerde delen i.v.m. 5.1.2a WOO (relatie EU).

Toelichting

Internationale/Europese context

[Internationale relaties](#)

Inhoudelijke inbreng stakeholders

De zienswijzen zijn als volgt samen te vatten:

- Diverse sprekers maken zich zorgen over de toenemende druk door menselijke activiteiten.
 - o De visserijsector maakt zich zorgen over de afname van mogelijkheden voor visserij door toename van andere activiteiten,

Datum

13 november 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/278241

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Zee

Aan

MINISTER

Bijlagen

4

¹ Kamerstuk 21 501-08 nr. 942, vergaderjaar 2023-2024

² Kamerstuk 21 501-08 nr. 943, vergaderjaar 2023-2024

- specifiek de aanleg van windparken maar ook scheepvaart, zandwinning en nieuwe activiteiten;
 - o Natuurorganisaties en een particuliere inspreker willen aanvullende en scherpere maatregelen (milieudoelen) voor drukvermindering en ecosysteemversterking, waarbij ook aandacht wordt gevraagd voor het voorzorgsbeginsel en de urgentie van de opgaven. Ook wordt gevraagd om de haalbaarheid en effectiviteit van de milieudoelen te toetsen;
 - o Sommige insprekers maken zich zorgen dat er geen juiste weging wordt gemaakt ten aanzien van de (cumulatie) van de diverse drukfactoren door verschillende gebruikers van de Noordzee;
 - o Daarnaast wordt soms de wens uitgesproken om bij de beoordeling van de huidige milieutoestand ook vooruit te kijken en rekening te houden met de toenemende druk of juist verwachte positieve effecten van drukvermindering.

- Op een aantal punten is om een nadere inhoudelijke toelichting of aanvulling gevraagd bij de beoordeling van de milieutoestand.
- Er is om explicietere aandacht voor effecten van klimaatverandering bij beoordeling en milieudoelen gevraagd.
- Sommige insprekers vinden dat niet alle sectoren of de maatschappij in den brede voldoende betrokken worden bij de totstandkoming van het beleid.
- Ander terugkerend onderwerp is de vraag om verankering van ander Europees natuurbeleid in de Mariene Strategie: Natuurherstel Verordening en EU-Biodiversiteitsstrategie, en de juiste interpretatie hiervan.
- Soms zijn zeer specifieke zorgpunten benoemd: de verantwoordelijkheid voor het opruimen van zwerfafval, de functie van Stellendam, het gebruik van staalslakken en aandacht voor menselijke gezondheid.

De voornaamste wijzigingen betreffen:

- Het wijzigen van het jaartal dat verbonden is aan milieudoel 1.4 over het inzichtelijk krijgen van bijvangst van kwetsbare vogelsoorten van 2036 naar 2030. In 2030 wordt dit inzicht op basis van bestaande onderzoeken reeds verwacht;
- Nadere toelichting op uitstel van gebruik van criterium D3C3 betreffende de populatieopbouw van commercieel geëxploiteerde visbestanden; hierover vindt regionale samenwerking plaats.
- Toevoegen van het KRM Programma van Maatregelen (Mariene Strategie Deel 3) en het Natuurplan bij de implementatie van diverse milieudoelen waar dit inderdaad aan de orde is;
- Toevoegen van inhoudelijke informatie, bijvoorbeeld bij onderwatergeluid en zeebodemintegriteit.
- Daarnaast zijn ambtshalve wijzigingen doorgevoerd:
- Kleine correcties, redactionele aanpassingen, verhelderingen of actualiserings, en aanpassingen in de vormgeving;
- Bij verschillende milieudoelen zijn indicatoren aangepast en toegevoegd, en bij milieudoel 7.2 over hydrografische eigenschappen is de zinsnede 'tot een nader te bepalen percentage oppervlakte' verwijderd omdat hieraan in aanloop naar de MS1 2030 aandacht zal worden besteed.

Datum
13 november 2025

Onze referentie
IENW/BSK-2025/278241

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Zee

Aan
MINISTER

Bijlagen
4

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Reactienota Mariene Strategie Deel 1 2024	Reactie op de ingebrachte zienswijzen tijdens de ter inzagelegging van de ontwerp MS1.
03	Mariene Strategie deel 1 2024	Definitief door de Ministerraad vast te stellen beoordeling mariene milieu, beschrijving goede milieutoestand, milieudoelen.
04	aanbiedingsformulier RFL	
05	Brief Tweede Kamer Mariene Strategie Deel 1	Brief waarmee de Tweede Kamer over de MS1 wordt geïnformeerd.

Datum
13 november 2025

Onze referentie
IENW/BSK-2025/278241

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Zee

Aan
MINISTER

Bijlagen
4